

SUŠENJE

Po pravilu je potrebno česen dobro posušiti. Ko porežemo korenine, ga zavežemo v šope in ga sušimo obešenega. Lahko ga sušimo tudi na tleh; v tem primeru liste porežemo, pustimo 10 cm dolge štrclje in ga sušimo najprej v tanjši, kasneje pa v debelejši plasti pod streho oziroma v senci. Sušenje na soncu namreč povzroči rumenenje ali sivenje luskolistov. Med sušenjem česen večkrat previdno obrnemo, da ne splesni. Če je lepo vreme, ga lahko nekaj dni sušimo na njivi.

Česen moramo pred skladiščenjem dobro posušiti

SKLADIŠČENJE

Česen skladiščimo v mrežastih vrečah ali nizkih lese-nih zabojih v hladnem in dobro zračnem prostoru.

Skladiščimo ga pri temperaturi od 0 do 3°C in relativni zračni vlagi 60 %.

VEČ INFORMACIJ:

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Celovška 135, 1000 Ljubljana,
Tončka Jesenko, tel.: 01 51 36 636

KGZS – Zavod Celje

Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje,
Igor Škerbot, tel.: 03 42 55 514

KGZS – Zavod Kranj

Šuceva ulica 27, 4000 Kranj,
Robert Golc, tel.: 04 234 24 10

KGZS – Zavod Ljubljana

Rožna ulica 39, 1330 Kočevje,
Ana Ogorelec, tel.: 01 895 38 76

KGZS – Zavod Maribor

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor,
Miša Pušenjak, tel.: 02 228 49 19

KGZS – Zavod Murska Sobota

Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota,
Breda Vičar, tel.: 02 539 14 35

KGZS – Zavod Nova Gorica

Ulica 15. maja 17, 6000 Koper,
Jana Bolčič, tel.: 05 631 04 79

KGZS – Zavod Novo mesto

Šmihelska cesta 14, 8000 Novo mesto,
Natalija Pelko, tel.: 07 373 05 89

KGZS – Zavod Ptuj

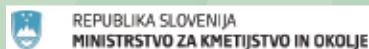
Hardek 34g, 2270 Ormož,
Branka Majcen, tel.: 02 741 75 00

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2013

Pripravili: Tončka Jesenko in Miša Pušenjak

Fotografije: Miša Pušenjak

Izvedbo programa sofinancira

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

ČESEN

Celovška 135, 1000 Ljubljana
tel.: 01/51 36 600, faks: 01/51 36 650
kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

POMEN ČESNA

Česen je pomembna zelenjadnica, zelo pomembni pa so tudi njegovi zdravilni učinki. V zadnjih letih povpraševanje po domačem česnu zelo narašča, zato je pridelava česna tudi tržno zanimiva.

IZBIRA TAL IN SAJENJE

Tla in kolobar

Česen uspeva v vseh delih Slovenije, pomembno pa je, da ga sadimo na lažja do srednje težka tla, ki vsebujejo dovolj organske snovi in imajo rahlo kisel do nevtralen pH (od 6 do 7). Najprimernejši predposevek česnu so žita, jagode, med zelenjadnicami pa plodovke, rdeča pesa in korenje. Na isto površino ga lahko sadimo po štirih letih.

Čas sajenja

Jesenski česen moramo saditi v jeseni, spomladanski ali jari česen pa sadimo zgodaj spomladi, vendar je bolj priporočljivo, da tudi spomladanske sorte česna sadimo v jeseni.

Jeseni česen sadimo v drugi polovici oktobra do prvega tedna v novembru, sajenje pa je možno vse do januarja, vendar je v tem primeru pridelok nižji.

Spomladi sadimo čim prej, najkasneje pa do začetka aprila, da se v obdobju kratkega dne in v hladnejši ter vlažnejši zemlji čim bolj razvijejo korenine in listi.

Sadilni material

Za sajenje moramo uporabiti zdrav sadilni material. V Sloveniji imamo več domačih tipov česna, v sortno listo pa so vpisane tri sorte:

- **Ptujski jesenski česen**
- **Ptujski spomladanski česen**
- **Jesenski Anka**

SAJENJE

Česen sadimo ročno ali strojno. Sadimo ga na razdaljo 25-40 cm med vrstami in na 8-10 cm v vrsti (jesenskega lahko na razdaljo 10-15 cm v vrsti) ter na globino 7-10 cm (spomladi nekoliko plitveje). Pomembno je, da so stročki postavljeni pokonci. Potrebujemo od 500-1000 kg stročkov/ha. Višji pridelek dajo zunanji stročki, zato je smiselno ločevati notranje in zunanje stroke (zunanji so večji). Ker česen ne prenaša zastajanja vode, prav tako pa zahteva do konca rastne dobe čim bolj rahlo zemljo, se priporoča sajenje česna na gredice.

Česen na isto površino sadimo po štirih letih

OSKRBA POSEVKA

Gnojenje

Za pridelok 10 t/ha je odzvem 150 kg N, 180 kg P₂O₅ in 300 kg K₂O. Osnovno gnojenje (s fosforjem, kalijem in delom dušika) opravimo pred sajenjem, spomladi posevke še

dognojimo z dušikom. Gnojenja s hlevskim gnojem in gnojvko česen ne prenese. Pomembno je, da kalij dodajamo v sulfatni obliki, ker je česen tako kot ostale čebulnice občutljiv za prevelike količine kloridov v tleh.

Varstvo pred pleveli, boleznimi in škodljivci

Že pred saditvijo njivo ustrezno razplevelimo. Priporoča se, da se njivo pripravi vsaj 14 dni pred nameranim sajenjem. Če je potrebno, v začetnih fazah rasti uporabimo ustrezne registrirane herbicide. Kasneje je potrebno mehansko zatiranje plevelov. Potrebno je računati z vsaj enim ročnimi odstranjevanjem plevelov in nekajkratnim strojnimi okopavanjem. Okopavanje ima tudi druge pozitivne učinke (rahljanje, zračenje tal).

Česen je precej odporen na bolezni; med pomembnejše bolezni na česnu sodijo siva plesen čebulnih listov, siva plesen, čebulna rja in bela gniloba. Večjo škodo pa v spomladanskem času lahko povzročata tudi česnova in čebulna muha.

Namakanje

Za ustrezno oblikovanje strokov česen potrebuje zadosti vlage, zato je na lažjih tleh potrebno zagotoviti namakanje. Namakamo ves čas razvoja listov in debeljenja čebule. Brez namakanja je pridelok tudi do 50 % nižji.

SPRAVILO IN SKLADIŠČENJE

Spravilo

Česen je potrebno pravočasno pospraviti.

Konec junija začnemo pregledovati posevek. Rumenenje listov ni vedno znak za pričetek spravila. Ko se stroki česna jasno razločijo in izbočijo iz čebule, kožica pa je lepo napeta okoli njih, preverimo še vrat, mesto nad čebulo. Če se je zmeščal, je česen primeren za izkop. Prve sorte so zrele že konec junija, pozne sorte, ki imajo običajno cvetno steblo, pa dozori v začetku avgusta.

Česen pobiramo v suhem vremenu. Česen pulimo ročno ali si pomagamo z dvovrstnim strojem za spravilo krompirja.